

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2018 жылғы 20 қыркүйектегі
№ 469 бұйрығына 13-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№115 бұйрығына 453-қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған
негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін
«Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін «Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2.«Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі» түзету пәнін оқыту мақсаты – қоршаған адамдармен толыққанды әлеуметтік байланысты жүзеге асыру үшін қарым-қатынастың әртүрлі жағдайында сөйлеу мүмкіндіктерін саналы түрде пайдалануын дамыту.

3. Негізгі міндеттері:

1) күнделікті маңызды тапсырмаларды шешу, мақсатқа жету құралы ретінде (ауызша, ауызша емес) қарым-қатынас жасау;

2) әңгімелесуді бастау және қолдау, сұрақ қою, өз ниеттерін, тілектерін, өтініштерін, қорқыныштарын білдіру, сөйлесуді аяқтау мүмкіндігі;

3) бас тартуды және наразылықты, ризашылықты, қайырымдылық қабілеттерін дұрыс білдіру;

4) қарым-қатынас процесінде нәтижелі өзара әрекеттесуді қолдау, бас тартуды және наразылықты, ризашылығын және көңіл айту сезімдерін дұрыс жеткізе білу;

5) ауызша сөйлеуді жаңа қарым-қатынас жағдайларында, мектепте және сабақтан тыс іс-шараларға қол жеткізу құралы ретінде пайдалану, өзара түсіністікпен қамтамасыз ететін сөйлеу формалары мен сөйлеу құрылымдарын икемді қолдану;

6) басқалардың сөйлеуін әртүрлі формаларда қабылдау, басқаларға түсінікті болуы үшін айқын және табиғи түрде сөйлеу қабілеті;

7) сөйлеуді қабылдауда және ауызша қарым-қатынас процесін түсінуде өз мүмкіндіктері туралы ойлары;

8) әңгімелесушінің сөйлеуін дұрыс түсіну және баланың өз сөзін түсінуі үшін қарым-қатынас барысындағы қабілеті;

9) ақпаратты нақтылауға, өзгерістер мен толықтырулар енгізуге, дұрыс түсінбеуді қайталауға мүмкіндік беру;

10) есту қабілеті зақымдалған адамдар арасындағы өзара қарым-қатынастың ерекше түрлері туралы ойлары;

11) сөйлеу мәнерінің ережелерін ұстану қабілеті;

12) мақсаттарына, міндеттеріне, байланыс құралдарына және қарым-қатынас жағдайына бағытталу мүмкіндігі;

13) қарым-қатынастық тапсырмаларды сәтті шешу үшін тиісті тілдік құралдарды таңдау мүмкіндігі.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

4. Естімейтіндер санатына туа біткен немесе ерте жастан естімейтін (сөйлеуді меңгеруден бұрын) қалған балалар жатады, естімеушіліктің салдарынан табиғи жолмен сөйлеу тілін меңгеру мүмкін емес, әлеуметтік бейімделулері шектелген болып келеді, ауызша сөйлеу тілін меңгеру жүйелі ұйымдастырылған психологиялық-педагогикалық жұмыстың барысында ғана қалыптасады.

5. Естімейтіндерге арналған мектепте білім алушылар қарым-қатынас жасау дағдыларын толық меңгеруін қамтамасыз ететін арнайы жағдайлар:

1) білім алушылардың сапалы біліміне және жеке дамуына ықпал ететін іскерлік және эмоционалды ыңғайлы орта құру, білім алушылардың әртүрлі білім беру және сыныптан тыс іс-шараларға белсенді араласуы, олардың әлеуметтік тәжірибесін кеңейту, ересектер мен құрдастарымен, соның ішінде қалыпты есту қабілеті бар адамдармен өзара қарым-қатынас жасауы;

2) қарым-қатынас саласын ұлғайту мақсатында білім беру ұйымының білім кеңістігін кезең-кезеңмен кеңейту;

3) естімейтін білім алушылардың бастамасын, байланыс үрдісінде белсенділігін, оның ішінде әртүрлі (қол жетімді) қызметке қатысуына жағдай жасау;

4) ақпаратты қабылдау мен өңдеудің ерекшеліктерін, жетістіктерді оқыту мен бағалауды ұйымдастыруда оқу материалын меңгеруді ескеру;

5) білім алушы мен оның әлеуметтік-мәдени ортасы туралы жағдайды түсінудің үзінді және бірқалыпты болуының алдын алу;

6) білім алушыларға жеке өмірлік тәжірибені, соның ішінде алған әсерлерін, бақылауларын, іс-әрекеттерін, естеліктерін болашақ туралы

ойларын түсінуде, тәртіпке келтіруде, дифференциациялау және ауызша сөйлеу тілі арқылы жеткізуге арнайы көмек көрсету;

7) адамдар арасындағы қарым-қатынасты түсінуді дамыту, оқиғаларды, әрекеттерді, олардың себептерін, көңіл-күйлерін түсінуде арнайы көмек көрсету;

8) арнайы педагогикалық тұрғыдан қалыптасқан есту арқылы ауызша сөйлеуді мақсатты және жүйелі түрде оқыту, ауызша сөйлеуді білім алушылардың қарым-қатынас жағдайларының бүкіл ауқымында (сұрақ қою, келіссөздер жүргізу, пікір білдіру, ой мен сезімін талқылау, өтініштің мағынасын анықтау және түсіндіру) қолдану қабілетін дамыту, дыбыс күшейту аппараттарының әр түрлі түрлерін қолдану;

9) қарым-қатынас дағдыларын, әлеуметтік бейімделу мен қоғамға интеграцияны дамыту қажеттілігін есепке ала отырып, қарым-қатынас үрдісі барысында қол-қимыл әрекеттерін және дактильді әліпбиді көмек құралы ретінде қолдану;

10) білім алушылардың қарым-қатынастың жай-күйі мен міндеттерін ескере отырып, өздерінің танымдық, әлеуметтік-мәдени және қарым-қатынас қажеттіліктерін жүзеге асыру мақсатында ауызша және ауызша емес сөйлесу құралдарының, сондай-ақ қарым-қатынас орнатудағы тиесілі жағдайларына байланыс құралдарын пайдалану;

11) сөйлеу тілін естіп қабылдауын ауызша сөйлеу тілін естіп көру арықыл қабылдауын және дыбыс айтылуын қалыптастыру және дамыту бойынша жүйелі арнайы (түзету) жұмысы.

6. Естімейтін білім алушылардың қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыру сурдопедагогиканың келесі дидактикалық принциптеріне негізделген:

1) білім беруді жетілдіру қағидасы, яғни адамға бағытталған білім беру тұжырымдамасына көшуді білдіреді;

2) білім берудің бейімделу қағидасы естімейтін білім алушылардың даму деңгейіне және сипаттамасына сәйкес, оған сәйкес мектеп әртүрлі білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған; есту қабілеті бұзылған білім алушылардың түрлі санаттарына, соның ішінде психикалық даму тежелісі кедергі келтіретін, көру қабілетінің бұзылуына түрлі құралдар мен әдістерді пайдаланады;

3) оқытудың дифференциалдық және жеке оқыту қағидасы естімейтін білім алушыларға олардың ата-анасымен бірге тиімді оқыту жолын таңдауға мүмкіндік береді;

4) көрнекілік және ауызша оқыту тәсілдері қағидасы естімейтін білім алушыларды оқытудың бастапқы кезеңінде оқыту-тәрбиелеу үрдісінің ережелерін, жаңа ұғымдарын, қорытындыларын қалыптастырудың негізі ретінде сезімдік бейнелерін жинақтау, жүйелендіру, жалпылау мақсатында бақылауды ұйымдастыруға бағытталған;

5) ана тілін меңгеруімен бірлікте ғылымның негіздерін меңгеру қағидасы естімейтін баланың жеке дамуы, оның белгіленген білім деңгейін меңгеруі тілдік даму деңгейі, сөздік ақпаратты қабылдау мүмкіндігі, оны өз кезегінде орнымен қолдануы ауызша-логикалық ойлауды қалыптастыру деңгейімен байланысты болады;

6) ауызша сөйлеу тілін дамытумен бірлікте есту қабылдауын дамытуды күшейту қағидасы, естімейтін білім алушының тыңдаушысынан сөйлескен адамның сөзін еркін түсінуге және түсінікті түрде сөйлеуге қабілетті болу;

7) ауызша сөйлесуді белсендендіру қағидасы естімейтін білім алушылардың бірлескен жұмысын ұйымдастыруға психологиялық және педагогикалық тәсілдерді енгізу қажеттілігімен байланысты және ауызша сөйлеу негізінде сөйлесуге шақыратын жағдайларды модельдеуді қарастырады. Әртүрлі байланыс жолдарын қалыптастыратын білім алушылардың арнайы білім беруі барлық оқу-тәрбие жұмысында әлеуметтік мінез-құлық нысандарын ескере отырып жүзеге асырылады;

8) іс-әрекеттік ықпал ету қағидасы естімейтін білім алушыларды оқытудың заманауи білім беру жүйесінің негізгі бағытын сипаттайды, себебі, іс-әрекет білім, білік және дағды қалыптастырудың үрдісі ретінде қарастырылады, ал ол естімейтін білім алушының жеке тұлғасын қалыптастырудың түзете-дамыту бағытын қамтамасыз етеді.

7. Ауызекі сөйлеу тілімен жұмыс істеу процесі естімейтін балаларды тілге оқытудың келесі қағидаларына негізделген:

1) сабақта және одан тыс ойындар, танымдық, тәжірибелік іс-әрекеттерге байланысты сөйлеу тәжірибесіне жағдай жасау үшін тіл үйретуде қарым-қатынас жасау бағытына бағдар беру;

2) лексиканы, сөз тіркестерін түсінуді және оларды белсенді сөйлеуде қолдануға ынталандыруды кезең-кезеңмен көшіру;

3) ең алдымен қарым-қатынас формасының негіздерін ең күрделі әртүрлі байланыс түрлерін игеруді үйрену(сипаттама, баяндау, дәлелдеу, түсіндіру);

4) жағдаятқа байланысты сөйлеуді білім алушылар үшін бөлінетін және күрделі формаға көшуді - контекстік (көрнекі жағдайға емес, тілдік материалды меңгеруге, бұрынғы сөйлеу тәжірибесіне) байланыс арқылы пайдалану;

5) сөйлеу дағдыларын дамытуға сәйкестігі (олардың аналитикалық-синтетикалық сипатын ескере отырып);

6) ой мен сезімдерді білдіретін тәуелсіздіктің барынша белсенділігі.

8. Күнделікті сөйлеу стилінің негізгі ерекшеліктері - сөйлеудің эмоционалдық-мәнерлі бояуы. Сөз сөйлеуде екпіннің, бет-әлпеттердің, қол-қимыл сөздігінің барлық байлығы пайдаланылады. Оның ең маңызды ерекшеліктерінің бірі - тілден тыс жағдайға, сөйлесудің тікелей жағдайына байланысты болу.

9. Ауызекі сөйлеуді дамытудағы сабақты құрудың негізгі қағидаты тақырыптық. Жыл сайынғы барлық оқу материалдары Бағдарламада көрсетілген жеке тақырыптар түрінде жоспарланып отырады. Оқу жоспарының

тақырыптарын бөлгенде, маусымдардың циклдық сипаты ескеріледі. Қалған тақырыптар уақыт бойынша бөлінеді, алайда орыс тіліндегі және орыс әдебиетіндегі сабақтардың тақырыптық мазмұнын тікелей байланыстырылады.

10. Қорытынды бақылау тоқсанның, жылдың соңында жүргізіледі. Педагог сыныптағы әр білім алушылардың жетістіктері мен даму динамикасын талдайды және білім алушылардың жетістіктер картасына тіркейді.

11. Бағалау шарасы арқылы педагог алған ақпарат дағдылар мен біліктерін игеру барысында туындайтын қиындықтарға уақтылы және дұрыс жауап беруге мүмкіндік береді. Педагог білім алушыларға жеке көмек көрсетудің мазмұны мен әдістерін негізді түрде анықтай алады.

12. Сипаттамалық бағалау даму мен оқытудың қазіргі деңгейін және білім алушылармен жұмыс істеудің келесі қадамдарын анықтайды. Сипатталған бағалау есту қабілеті нашар адамдарда өзін-өзі бағалауға мүмкіндік береді. Білім алушылардың жетістіктерін бір-бірімен салыстыруға болмайды. Білім алушының жетістіктері бұрынғы жетістіктерімен салыстырылады.

13. Қарым-қатынас дағдыларын дамыту деңгейлері бағаланады:

1) жоғары деңгей қарым-қатынас үрдісіне жоғары қызығушылық танытумен, айналасындағы адамдармен белсенді қатынасқа түсу ұқабілетімен сипатталады;

2) орташа деңгей қарым-қатынас үрдісіне жеткіліксіз қызығушылық танытуымен, қарым-қатынастың вербальды және вербальды емес тәсілдерін шектеулі қолдануымен сипатталады;

3) төмен деңгей қарым-қатынасқа қызығушылығы жоқтығымен және айналасындағыларға мән бермеумен сипатталады.

14. Ауызекі сөйлеу тілі оқу және түзету пәндерімен біріктіру арқылы жүзеге асырылады: «Орыс тілі», «Орыс әдебиеті», «Қазақ тілі мен әдебиеті», «Өзін-өзі тану», «Дыбыстардың айтылуын қалыптастыру және есту қабілетін дамыту», «БІМ-ишара сөйлеу тілі».

15. Тілге оқытудың коммуникативті жүйесі аясында күнделікті-ауызекі сөйлеу тілін меңгеруі барысында естімейтін білім алушыларда:

1) диалог жүргізу және әңгімелесушіні тыңдауға дайын болуы;

2) әртүрлі көзқарастардың бар болу мүмкіндігін және әркімнің жеке көзқарасы болуын мойындау;

3) өз ойын жеткізу, өз пікірін дәлелду және оқиғаларға баға бере білу қалыптасады.

3-тарау. «Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі» оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

16.«Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5- сыныпта-1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;

- 2) 6- сыныпта-1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;
- 3) 7- сыныпта-1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;
- 4) 8- сыныпта-1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;
- 5) 9- сыныпта-1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты;
- 6) 10-сыныпта-1 сағат, оқу жылында - 34 сағатты құрайды.

17. «Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі» пәнінің мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) 1-бөлім «Диалогтық сөйлеуді дамыту»;
- 2) 2-бөлім «Монологтық сөйлеуді дамыту»;
- 3) 3-бөлім «Сөйлеу мәдениетін дамыту».

18. «Диалогтық сөйлеуді дамыту» бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

- 1) қарым-қатынас тәжірибесі.

19. «Монологтық сөйлеуді дамыту» бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

- 1) айтылымдар, баяндамалар.

20. «Сөйлеу мәдениетін дамыту» бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

- 1) сөйлеу этикеті.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

21. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен ұсынылған. Кодтағы бірінші сан сыныпты, екінші мен үшінші сандар – бөлім мен бөлімшені, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4 кодындағы: «6» – сынып, «2.1» – бөлім мен бөлімше, «4» – оқу мақсатының реттік нөмірі.

22. Оқыту мақсаттары бойынша күтілетін нәтижелер:

- 1) 1-бөлім «Диалогтық сөйлеуді дамыту»:

1-кесте

Бөлімш елер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 қарым- қатына с тәжіри бесі	5.1.1.1 сюжеттік суреттер арқылы диалогқа кіріп, қойылған сұрақтарғ а, тапсырма ларға жауап	6.1.1.1 диалогқа кіріп, өз өтінішін білдіру, білгені туралы айта білу, сұрақтард ы түсініп, жауап беру	7.1.1.1 айналасы ндағы адамдарм ен қарым- қатынасқ а түсіп сұраққа толық жауап беру	8.1.1.1 тақырып бойынша диалогқа кіріп, сұраққа жауап беріп, сөйлем құрап әңгімелес е білу	9.1.1.1 мәтін бойынша диалогқа кіріп, рөлдерге бөліп оқу, кейіпкерл ердің сыртпіші нін	10.1.1.1 оқыған шығарма лар мен көрген фильмдер мазмұны бойынша диалогқа кіріп, сұрақтарғ а толық

	беру				сипаттау, олардың жағымды, жағымсыз жақтарын ажыратып, айта білу	жауап бере білу
5.1.1.2	берілген тақырып бойынша диалогқа кіре білу	6.1.1.2 тақырып бойынша өзара өз пікірлерін білдіріп диалогқа кіріп әңгімелесе білу	7.1.1.2 дәрігермен, шашта-разбен, дүкеншімен диалогқа кіре білу	8.1.1.2 берілген тақырып бойынша достарымен диалогқа кіріп, әңгімелесе алу	9.1.1.2 интервью алу барысында диалогқа кіріп, сұрақтарға толық жауап бере білу	10.1.1.2 тақырыптар бойынша әр түрлі жағдайларға байланысты диалогқа кіре алу
5.1.1.3	өзгелердің айтқан сөздерін есту және есту-көру арқылы қабылдау	6.1.1.3 сұраулы шылаудың жоқтығына қарамастан сұрақтарға жауап беру	7.1.1.3 берілген тақырып бойынша жұптасып диалогқа кіріп әңгімелесе білу	8.1.1.3 берілген тақырып бойынша диалогқа кіріп, сұрақ қоя білу	9.1.1.3 берілген тақырып бойынша достарымен диалогқа кіріп, пікір алыса білу	10.1.1.3 кітаптан оқыған, шығармалары жайында өз ой-пікірін диалогқа кіріп айта білу
5.1.1.4	сөзжасам дағдыларын пайдалана отырып, сөздің барлық мүшелерін қолдану	6.1.1.4 демалыс күндерін қалай өткізгені жайлы достарымен диалогқа кіре білу	7.1.1.4 мектепте өткен іс-шараларға байланысты сыныптас тарымен диалогқа кіру	8.1.1.4 3 және одан да көп адамдармен нәтижелі қарым-қатынас орнату	9.1.1.4 сабақтан тыс кездегі іс-шараларға орай, сыныптас тарымен диалогқа кіру	10.1.1.4 сөйлеу тілінің көркем шығармашылық құралдарын қолдану (мақал-мәтел, жаңылтпа

						ш, нақыл сөздер)
--	--	--	--	--	--	------------------

2) 2-бөлім «Монологтық сөйлеуді дамыту»:

2-кесте

Бөлімш елер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 айтылы мдар, баянда малар	5.2.1.1 айналасы ндағы адамдарм ен сөздік қарым- қатынасқ а түсу дағдысын қалыптас тыру	6.2.1.1 айналасы ндағы адамдарм ен тығыз сөздік қарым- қатынасқ а түсу дағдысын қалыптас тыру	7.2.1.1 айналасы ндағы адамдарм ен сұхбаттас у дағдысын қалыптас тыру	8.2.1.1 сұхбаттас у кезінде қойылаты н сұрақтар бойынша әнгімелес е білуді үйрету	9.2.1.1 өз жеке өмірі мен мектеп өміріндег і оқиғалар ды баяндап беру	10.2.1.1 сұхбаттас у кезінде оқыған шығарма лар, көрге н фильмдер мазмұны бойынша қойылаты н сұрақтарғ а жауап беріп, әнгімелеу ді үйрету
	5.2.1.2 сұхбаттас у кезінде сөз орамдары н қолдану	6.2.1.2 таныс тақырып бойынша монолог құрастыр у	7.2.1.2 сұхбаттас у кезінде сұраққа 2-3 сөйлемме н жауап беру	8.2.1.2 сұхбаттас у кезінде сұраққа 2-3 сөйлемме н жауап беріп, әр сөйлем сөйлемні ң мазмұны н аша білу	9.2.1.2 сұхбаттас у арқылы сипаттап айту жолдары н қалыптас тыру	10.2.1.2 қызығуш ылықтар ы мен көзқарас ын білдіретін тақырыпт арға сұхбаттас у
	5.2.1.3 күнделікт і	6.2.1.3 сөйлеу тілінде	7.2.1.3 жасалған жұмыс	8.2.1.3 өз бақылау	9.2.1.3 байланыс тырып	10.2.1.3 айналасы ндағы

	пайдалан атын сөйлеу тілінде оқшау сөздерді (қаратпа, қыстырма, одағай) пайдаланып әртүрлі тақырыптар бойынша әңгімелесе білу	күрделі сөйлемдерді қолдана білу	бойынша есеп беру	арына сүйене отырып ауызша және жазбаша түрде сипаттама-сын құрап айта білу	сөйлеуді қажет ететін жағдайда еркін бағдарлай алуы	адамдардың сұрақтарын түсініп, өз бетінше оларға жауап бере білу
--	---	----------------------------------	-------------------	---	---	--

3) 3-бөлім «Қарым-қатынас мәдениеті»:
3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 сөйлеу этикеті	5.3.1.1 әртүрлі жағдайларға байланысты сөйлеу этикетін сақтап айта алу	6.3.1.1 айналасындағы адамдармен тығыз сөздік қарым-қатынасқа түсу кезінде сөйлеу этикетін сақтап айта алу	7.3.1.1 білім алушылар бір-бірімен сұхбаттасқанда сөйлеу этикетін сақтау	8.3.1.1 іс-қағаздарды толтырғанда (өмірбаянын, өтініш, құттықтату хат) этикет нормаларын білу	9.3.1.1 досымен және бейтаныс адамдармен сұхбаттасқанда сөйлеу этикетін сақтау	10.3.1.1 саяхатқа шыққанда айналасындағы адамдармен қарым-қатынасқа түскенде сөйлеу этикетін сақтау
	5.3.1.2 адамдармен кездескенде және қоштасқа	6.3.1.2 достарына өз өтінішін білдіргенде	7.3.1.2 мұғаліммен, дәрігермен сұхбаттас	8.3.1.2 айналысындағы адамдармен сұхбаттас	9.3.1.2 театр, мұражай қызметкерлерімен сұхбаттас	10.3.1.2 бастауышы сынып білім алушыларына

	нда мәдени қарым- қатынас түрлерін қолдана алу	мәдени қарым- қатынас түрлерін қолдана алу	қандасөй леу этикетін сақтап, айта алу	қандасөй леу этикетін сақтай білу	қанда сөйлеу этикетін сақтай білу	сөйлеу этикетін үлгі ретінде іс- жүзінде көрсете алу
	5.3.1.3 досының іс- әрекетін бағалап, сынын айта білу	6.3.1.3 жақындар ымен, таныстар ымен және басқа да адамдарм ен әнгімелес у кезінде өзара қарым- қатынас мәдениеті н сақтай білу	7.3.1.3 отбасы мүшелері мен сұхбаттас қанда өзара қарым- қатынас мәдениеті н сақтай білу	8.3.1.3 сыныптас тарының бір-біріне деген көз қарастар ының қандай болуын біліп сұхбаттас қанда өзара қарым- қатынас мәдениеті н сақтай білу	9.3.1.3 адами құндылы қтар туралы үлкендер мен және достарым ен сұхбаттас қанда, өзара қарым- қатынас мәдениеті н сақтай білу	10.3.1.3 таныс, бейтаныс адамдарм ен сұхбаттас қанда өзара қарым- қатынас мәдениеті н сақтай білу

23. Осы Бағдарлама есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін «Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

24. Бөлімді оқыту мен тақырыпты зерделеу үшін сағат бөлу мүмкіндігі мұғалімнің қалауы бойынша жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-10 сыныптары үшін
«Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі»
пәнінен жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына қосымша

Есту қабілеті бұзылған (естімейтін) білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін «Ауызекі және тұрмыстық сөйлеу тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:
1-кесте

Ұзақмерзімдіж оспардыңбөлім і	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	5.1.1.1 сюжеттік суреттер арқылы диалогқа кіріп, қойылған сұрақтарға, тапсырмаларға жауап беру 5.1.1.2 берілген тақырып бойынша диалогқа кіре білу 5.1.1.3 өзгелердің айтқан сөздерін есту және есту- көру арқылы қабылдау
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	5.2.1.1 айналасындағы адамдармен сөздік қарым- қатынасқа түсу дағдысын қалыптастыру 5.2.1.2 сұхбаттасу кезінде сөз орамдарын қолдану
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	5.3.1.1 әртүрлі жағдайларға байланысты сөйлеу этикетін сақтап айта алу 5.3.1.2 адамдармен кездескен-де және коштасқанда мәдени қарым-қатынас түрлерін қолдана алу
2-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	5.1.1.2 берілген тақырып бойынша диалогқа кіре білу 5.1.1.4 сөзжасам дағдыларын пайдалана отырып, сөздің барлық мүшелерін қолдану
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	5.2.1.1 айналасындағы адамдармен сөздік қарым- қатынасқа түсу дағдысын қалыптастыру 5.2.1.3 күнделікті пайдаланатын сөйлеу тілінде оқшау сөздерді (қаратпа, қыстырма, одағай) пайдалана-нып әр түрлі тақырыптар бойынша әңгімелесе білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	5.3.1.1 әртүрлі жағдайларға байланысты сөйлеу этикетін сақтап айта алу 5.3.1.2 адамдармен кездескен-де және коштасқанда мәдени қарым-қатынастүрлерін қолдана алу
3-тоқсан		
Диалогтық	Қарым-қатынас	5.1.1.1 сюжеттік суреттер арқылы диалогқа кіріп,

сөйлеуді дамыту	тәжірибесі	қойылған сұрақтарға, тапсырмаларға жауап беру 5.1.1.2 берілген тақырып бойынша диалогқа кіре білу 5.1.1.3 өзгелердің айтқан сөздерін есту және естү-көру арқылы қабылдау
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	5.2.1.1 айналасындағы адамдармен сөздік қарым-қатынасқа түсу дағдысын қалыптастыру 5.2.1.2 сұхбаттасу кезінде сөз орамдарын қолдану
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	5.3.1.2 адамдармен кездескен-де және коштасқанда мәдени қарым-қатынас түрлерін қолдана алу
4-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	5.1.1.1 сюжеттік суреттер арқылы диалогқа кіріп, қойылған сұрақтарға, тапсырмаларға жауап беру 5.1.1.2 берілген тақырып бойынша диалогқа кіре білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	5.2.1.3 күнделікті пайдаланатын сөйлеу тілінде оқшау сөздерді (қаратпа, қыстырма, одағай) пайдалана-нып әр түрлі тақырыптар бойынша әңгімелесе білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	5.3.1.3 досының іс-әрекетін бағалап, сынын айта білу

2) 6-сынып:
2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	6.1.1.1 диалогқа кіріп, өз өтінішін білдіру, білгені туралы айта білу, сұрақтарды түсініп, жауап беру 6.1.1.4 демалыс күндерін қалай өткізгені жайлы достарымен диалогқа кіре білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	6.2.1.1 айналасындағы адамдармен тығыз сөздік қарым-қатынасқа түсу дағдысын қалыптастыру 6.2.1.2 таныс тақырып бойынша монолог құрастыру
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	6.3.1.1 айналасындағы адамдармен тығыз сөздік қарым-қатынасқа түсу кезінде сөйлеу этикетін сақтап айта алу 6.3.1.2 достарына өз өтінішін білдіргенде мәдени қарым-қатынастүрлерін қолдана алу
2-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	6.1.1.1 диалогқа кіріп, өз өтінішін білдіру, білгені туралы айта білу, сұрақтарды түсініп, жауап беру 6.1.1.3 сұраулы шылаудың жоқтығына қарамастан сұрақтарға жауап беру
Монологтық сөйлеуді	Айтылымдар, баяндамалар	6.2.1.2 таныс тақырып бойынша монолог құрастыру 6.2.1.3 сөйлеу тілінде күрделі сөйлемдерді қолдана

дамыту		білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	6.3.1.3 жақындарымен, таныстарымен және басқа да адамдармен әңгімелесу кезінде өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
3-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	6.1.1.1 диалогқа кіріп, өз өтінішін білдіру, білгені туралы айта білу, сұрақтарды түсініп, жауап беру 6.1.1.3 сұраулы шылаудың жоқтығына қарамастан сұрақтарға жауап беру
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	6.2.1.1 айналасындағы адамдармен тығыз сөздік қарым-қатынасқа түсу дағдысын қалыптастыру 6.2.1.3 сөйлеу тілінде күрделі сөйлемдерді қолдана білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	6.3.1.1 айналасындағы адамдармен тығыз сөздік қарым-қатынасқа түсу кезінде сөйлеу этикетін сақтап айта алу 6.3.1.2 достарына өз өтінішін білдіргенде мәдени қарым-қатынас түрлерін қолдана алу
4-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	6.1.1.3 сұраулы шылаудың жоқтығына қарамастан сұрақтарға жауап беру
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	6.2.1.2 таныс тақырып бойынша монолог құрастыру
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	6.3.1.2 достарына өз өтінішін білдіргенде мәдени қарым-қатынас түрлерін қолдана алу 6.3.1.3 жақындарымен, таныстарымен және басқа да адамдармен әңгімелесу кезінде өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу

3) 7-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	7.1.1.1 айналасындағы адамдармен қарым-қатынасқа түсіп сұраққа толық жауап беру
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	7.2.1.2 сұхбаттасу кезінде сұраққа 2-3 сөйлеммен жауап беру 7.2.1.3 жасалған жұмыс бойынша есеп беру
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	7.3.1.2 мұғаліммен, дәрігермен сұхбаттасқандасөйлеу этикетін сақтап, айта алу 7.3.1.3 отбасы мүшелерімен сұхбаттасқанда өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
2-тоқсан		

Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	7.1.1.3 берілген тақырып бойынша жұптасып диалогқа кіріп әңгімелесе білу 7.1.1.4 мектепте өткен іс-шараларға байланысты сыныптастарымен диалогқа кіру
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	7.2.1.1 айналасындағы адамдармен сұхбаттасу дағдысын қалыптастыру 7.2.1.2 сұхбаттасу кезінде сұраққа 2-3 сөйлеммен жауап беру
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	7.3.1.2 мұғаліммен, дәрігермен сұхбаттасқандасөйлеу этикетін сақтап, айта алу
3-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	7.1.1.3 берілген тақырып бойынша жұптасып диалогқа кіріп әңгімелесе білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	7.2.1.1 айналасындағы адамдармен сұхбаттасу дағдысын қалыптастыру
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	7.3.1.1 білім алушылар бір-бірімен сұхбаттасқанда сөйлеу этикетін сақтау
4-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	7.1.1.2 дәрігермен, шаштаразбен, дүкеншімен диалогқа кіре білу 7.1.1.3 берілген тақырып бойынша жұптасып диалогқа кіріп әңгімелесе білу 7.1.1.4 мектепте өткен іс-шараларға байланысты сыныптастарымен диалогқа кіру
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	7.2.1.3 жасалған жұмыс бойынша есеп беру
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	7.3.1.1 білім алушылар бір-бірімен сұхбаттасқанда сөйлеу этикетін сақтау

4) 8-сынып:
4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	8.1.1.1 тақырып бойынша диалогқа кіріп, сұраққа жауап беріп, сөйлем құрап әңгімелесе білу 8.1.1.2 берілген тақырып бойынша достарымен диалогқа кіріп, әңгімелесе алу 8.1.1.4 3 және одан да көп адамдармен нәтижелі қарым-қатынас орнату

Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	8.2.1.1 сұхбаттасу кезінде қойылатын сұрақтар бойынша әңгімелесе білуді үйрету 8.2.1.3 өз бақылауларына сүйене отырып ауызша және жазбаша түрде сипаттама-сын құрап айта білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	8.3.1.2 айналысындағы адамдармен сұхбаттасқандасөйлеу этикетін сақтай білу 8.3.1.3 сыныптастарының бір-біріне деген көз қарастарының қандай болуын біліп сұхбаттасқанда өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
2-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	8.1.1.3 берілген тақырып бойынша диалогқа кіріп, сұрақ қоя білу 8.1.1.4 3 және одан да көп адамдармен нәтижелі қарым-қатынас орнату
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	8.2.1.2 сұхбаттасу кезінде сұраққа 2-3 сөйлеммен жауап беріп, әр сөйлем сөйлемнің мазмұнын аша білу 8.2.1.3 өз бақылауларына сүйене отырып ауызша және жазбаша түрде сипаттама-сын құрап айта білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	8.3.1.3 сыныптастарының бір-біріне деген көз қарастарының қандай болуын біліп сұхбаттасқанда өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
3-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	8.1.1.1 тақырып бойынша диалогқа кіріп, сұраққа жауап беріп, сөйлем құрап әңгімелесе білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	8.2.1.2 сұхбаттасу кезінде сұраққа 2-3 сөйлеммен жауап беріп, әр сөйлем сөйлемнің мазмұнын аша білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	8.3.1.3 сыныптастарының бір-біріне деген көз қарастарының қандай болуын біліп сұхбаттасқанда өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
4-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	8.1.1.3 берілген тақырып бойынша диалогқа кіріп, сұрақ қоя білу 8.1.1.43 және одан да көп адамдармен нәтижелі қарым-қатынас орнату
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	8.2.1.1 сұхбаттасу кезінде қойылатын сұрақтар бойынша әңгімелесе білуді үйрету 8.2.1.3 өз бақылауларына сүйене отырып ауызша және жазбаша түрде сипаттама-сын құрап айта білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	8.3.1.2 айналысындағы адамдармен сұхбаттасқандасөйлеу этикетін сақтай білу

5) 9-сынып:
5-кесте

Ұзақ мерзімді	Ұзақ мерзімді	Оқыту мақсаты
---------------	---------------	---------------

жоспардың бөлімі	жоспардың бөлімінің мазмұны	
1-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	9.1.1.1 мәтін бойынша диалогқа кіріп, рөлдерге бөліп оқу, кейіпкерлердің сыртпішінін сипаттау, олардың жағымды, жағымсыз жақтарын ажыратып, айта білу 9.1.1.2 интервью алу барысында диалогқа кіріп, сұрақтарға толық жауап бере білу 9.1.1.3 берілген тақырып бойынша достарымен диалогқа кіріп, пікір алыса білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	9.2.1.1 өз жеке өмірі мен мектеп өміріндегі оқиғаларды баяндап беру
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	9.3.1.3 адами құндылықтар туралы үлкендермен және достарымен сұхбаттасқанда, өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
2-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	9.1.1.1 мәтін бойынша диалогқа кіріп, рөлдерге бөліп оқу, кейіпкерлердің сыртпішінін сипаттау, олардың жағымды, жағымсыз жақтарын ажыратып, айта білу 9.1.1.3 берілген тақырып бойынша достарымен диалогқа кіріп, пікір алыса білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	9.2.1.2 сұхбаттасу арқылы сипаттап айту жолдарын қалыптастыру 9.2.1.3 байланыстырып сөйлеуді қажет ететін жағдайда еркін бағдарлай алуы
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	9.3.1.2 театр, мұражай қызметкерлерімен сұхбаттасқанда сөйлеу этикетін сақтай білу 9.3.1.3 адами құндылықтар туралы үлкендермен және достарымен сұхбаттасқанда, өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
3-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	9.1.1.2 интервью алу барысында диалогқа кіріп, сұрақтарға толық жауап бере білу 9.1.1.3 берілген тақырып бойынша достарымен диалогқа кіріп, пікір алыса білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	9.2.1.1 өз жеке өмірі мен мектеп өміріндегі оқиғаларды баяндап беру 9.2.1.2 сұхбаттасу арқылы сипаттап айту жолдарын қалыптастыру
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	9.3.1.1 досымен және бейтаныс адамдармен сұхбаттасқанда сөйлеу этикетін сақтау 9.3.1.3 адами құндылықтар туралы үлкендермен және достарымен сұхбаттасқанда, өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
4-тоқсан		
Диалогтық	Қарым-қатынас	9.1.1.1 мәтін бойынша диалогқа кіріп, рөлдерге

сөйлеуді дамыту	тәжірибесі	бөліп оқу, кейіпкерлердің сыртпішінін сипаттау, олардың жағымды, жағымсыз жақтарын ажыратып, айта білу 9.1.1.3 берілген тақырып бойынша достарымен диалогқа кіріп, пікір алыса білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	9.2.1.2 сұхбаттасу арқылы сипаттап айту жолдарын қалыптастыру 9.2.1.3 байланыстырып сөйлеуді қажет ететін жағдайда еркін бағдарлай алуы
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	9.3.1.2 театр, мұражай қызметкерлерімен сұхбаттасқанда сөйлеу этикетін сақтай білу

б) 10-сынып:

б-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	10.1.1.1 оқыған шығармалар мен көрген фильмдер мазмұны бойынша диалогқа кіріп, сұрақтарға толық жауап бере білу 10.1.1.2 тақырыптар бойынша әр түрлі жағдайларға байланысты диалогқа кіре алу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	10.2.1.2 қызығушылықтары мен көзқарасын білдіретін тақырыптарға сұхбаттасу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	10.3.1.1 саяхатқа шыққанда айналасындағы адамдармен қарым қатынасқа түскенде сөйлеу этикетін сақтау 10.3.1.2 бастауыш сынып білім алушыларына сөйлеу этикетін үлгі ретінде іс-жүзінде көрсете алу
2-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	10.1.1.2 тақырыптар бойынша әр түрлі жағдайларға байланысты диалогқа кіре алу 10.1.1.3 кітаптан оқыған, шығармалары жайында өз ой-пікірін диалогқа кіріп айта білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	10.2.1.3 айналасындағы адамдардың сұрақтарын түсініп, өз бетінше оларға жауап бере білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	10.3.1.1 саяхатқа шыққанда айналасындағы адамдармен қарым қатынасқа түскенде сөйлеу этикетін сақтау 10.3.1.3 таныс, бейтаныс адамдармен сұхбаттасқанда өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
3-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді	Қарым-қатынас тәжірибесі	10.1.1.1 оқыған шығармалар мен көрген фильмдер мазмұны бойынша диалогқа кіріп, сұрақтарға толық

дамыту		жауап бере білу 10.1.1.2 тақырыптар бойынша әр түрлі жағдайларға байланысты диалогқа кіре алу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	10.2.1.2 қызығушылықтары мен көзқарасын білдіретін тақырыптарға сұхбаттасу 10.2.1.3 айналасындағы адамдардың сұрақтарын түсініп, өз бетінше оларға жауап бере білу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	10.3.1.3 таныс, бейтаныс адамдармен сұхбаттасқанда өзара қарым-қатынас мәдениетін сақтай білу
4-тоқсан		
Диалогтық сөйлеуді дамыту	Қарым-қатынас тәжірибесі	10.1.1.1 оқыған шығармалар мен көрген фильмдер мазмұны бойынша диалогқа кіріп, сұрақтарға толық жауап бере білу 10.1.1.3 кітаптан оқыған, шығармалары жайында өз ой-пікірін диалогқа кіріп айта білу
Монологтық сөйлеуді дамыту	Айтылымдар, баяндамалар	10.2.1.2 қызығушылықтары мен көзқарасын білдіретін тақырыптарға сұхбаттасу
Сөйлеу мәдениетін дамыту	Сөйлеу этикеті	10.3.1.2 бастауыш сынып білім алушыларына сөйлеу этикетін үлгі ретінде іс-жүзінде көрсете алу